

PATVIRTINTA
 Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos
 direktoriaus
 2019 m. ožgustas 20 d. įsakymu Nr. V-141

**VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJOS
 SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
 PRAVEDANT TECHNOLOGINIO UGDYMO (TECHNINIŲ DARBU) PAMOKAS
 NR. 14**

1. Galimi pavojingi ir kenksmingi veiksniai:

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
Nepakankamas darbo vietas apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, būtina papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Vizualiai tikrinti įrenginių ir įrankių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbtį su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalii, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais.
 Metalo, medienos drožlės, skiedros	Galimas akių, rankų pažeidimas.	Teisingai parinkti darbo režimą, kad nesusidarytų ilgos drožlės. Nešalinti drožlių, skiedrų ranka, tam tikslui naudoti metalinį kablių, medienos drožlėms, skiedroms šalinti naudoti šepetį. Darbo metu užsidėti apsauginius akinius ar apsauginį veido skydelį. Dirbtį su galvos apdangalu.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės)	Galimi apsinuodijimai, nudegimai, alerginės reakcijos.	Jeigu oro užterštumas viršija leistiną normą ir jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratoriu.
 Triukšmas	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui.	Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus).
Vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis.	Jei negalima pašalinti vibracijos šaltinio ar jos sumažinti, darbo metu daryti pertraukas.
 Krentantys daiktai, ruošiniai, medžiagos	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.

Pavojingas veiksny	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Darbo vietas, praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais; paslydimas, pargriuvimas	Galimi įvairūs sužeidimai, įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Nuolat palaikyti tvarką darbo vietoje, neužgriozdinti daiktais. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūties reikia pašalinti. Dėvėti alyvynę, pritaikytą prie darbo aplinkos. Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Esant slidžioms grindims, nedelsiant jas išvalyti naudojant tinkamą valymo metodą.
 Iškaitusios įrenginių, įrankių dalys, iškaitė paviršiai	Galimi terminiai sužeidimai, nudeginimai	Nesiliesti ir plikomis rankomis neliesti iškaitusių paviršių, kurių negalima uždengti apsaugomis.
Aštrūs darbo įrankiai, inventoriaus, mechanizmų kampai	Įsipjovimai, įsidūrimai.	Būti atsargiam naudojant aštrios daiktus, vaikštant prie įrenginių.
Fizinė perkrova	Galimos traumos, raumenų patempimai	Nekelti vienam daiktui, krovinių, viršijančių leistiną krovonio kėlimo normą. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovonio masė kartu dirbant kitą darbą ne daugiau kaip: vyrams - iki 30 kg; moterims - iki 10 kg. Jeigu svoris yra didesnis, kelti dviese.

2. Mokytojas ar kitas technologijų (techninių darbų) pamokas pravedantis pedagogas bei savarankiškai dirbantys mokiniai privalo naudotis Progimnazijos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 2.1. apsauginiais darbo drabužiais;
- 2.2. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;
- 2.3. akims ir veidui apsaugoti;
- 2.4. klausai apsaugoti.

3. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti mokytojui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

4. Darbo drabužiai turi būti tinkamo dydžio, tvarkingi, užsagstyti.

5. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį, dirbtį su suplyšusiais, atsilapojuisiais darbo drabužiais.

6. Nevilkėti laisvų drabužių, susirišti ilgus plaukus ir nemūvėti papuošalų, kuriuos gali sugriebti judančios įrenginio dalys.

7. Bet kokius krovos darbus atlikti mūvint rankas apsaugančias pirštines – galimybė įsipjauti, įsidurti į aštrios kraštus.

8. Mokytojas privalo susipažinti ir supažindinti mokinius su numatomu naudoti įrenginių, prietaisų gamyklu gamintojų pateiktais eksplataciniais reikalavimais, valdymo ir

darbo režimų nustatymo įtaisais, saugos metodais ir būtinomis asmeninės apsaugos priemonėmis. Patikrinti valdymo, blokavimo bei signalizavimo įtaisų tvarkingumą.

9. Prieš pradēdamas vesti techninių darbų pamoką, mokytojas turi atidžiai apžiūrėti technologijų kabineto patalpas, darbo vietas, įrenginių ijjungimo – išjungimo mygtukus, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbtį; įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti, ar pakankamas vietinis apšvietimas.

10. Visi darbai turi būti atliekami naudojant tik techniškai tvarkingą įrangą, stakles, įrankius, mechanizmus ir prietaisus.

11. Dirbtuvėse darbastaliai turi būti statomi taip, kad šviesa kristų ant gaminamos detalės iš priekio arba iš dešinės pusės. Prie jų įrengiami apsauginiai metaliniai tinkleliai.

12. Prie kiekvieno darbastalo įrengiama vieta atsisësti. Darbo vietose turi būti specialios spintelės, stovai arba lentynos įrankiams laikyti.

13. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos ilgintuvus.

14. Įrenginius, išskyrus jungiamus komutacinius aparatais arba kištukinius sujungimais, prijungti ir atjungti turi VK (vidurinę kvalifikaciją) turintis apsaugos nuo elektros kategorija.

15. Techninių darbų metu pats mokytojas turi būti labai atsargus ir atidus bei reikalauti to iš mokinii.

16. Jeigu patiemams mokiniams leista savarankiškai atlikti darbą, mokytojas privalo kruopščiai patikrinti įrenginius, jų techninę būklę, mokiniams išaiškinti būsimo darbo esmę, atlikimo būdus ir metodus, galimus pavojus ir saugos priemones nuo jų.

17. Galima priimti tik tiek mokinii, kiek mokytojas įstengs jų tinkamai prižiūrėti ir vadovauti jų savarankiškam darbui.

18. Darbo vietas apžiūrėjimas:

18.1. darbo vieta ir pačios staklès turi būti tinkamai sutvarkytos, priėjimo prie staklių takai turi būti laisvi;

18.2. darbo vietoje turi būti stelažas arba staliukas darbo prietaisams ir įrankiams susidëti;

18.3. darbo vieta turi būti pakankamai apšviesta;

18.4. staklių darbo stalo paviršius turi būti 80 cm aukščiau grindų paviršiaus.

19.   Bet kokius krovos darbus (transportuoti, sukrauti, ruošinius paduoti į stakles, surinkti atliekas bei jas surūšiuoti) atlikti mûvint rankas apsaugančias pirštines – galimybë įsipjauti, įsidurti į aštrius kraštus.

20. Patikrinti staklių valdymo svirtis, ar tvarkingi paleidimo įrenginiai, fiksatoriai, staklių valdymo rankenos, kad staklès savaime nejsijungtų ar nesustotų darbo metu.

21. Mokytojas technologijų pamokose prieš pradedant dirbtį mokiniams su įrenginiais, prieš darbo pradžią, privalo patikrinti staklių tvarkingumą:

21.1. ar tvarkingi detalių ir instrumentų tvirtinimo įrenginiai;

21.2. ar tvarkingi (neišlûžę, neišstrupėję, nejskilę ir pan.) medienos apdirbimo staklių darbiniai įrankiai;

- 21.3. apdorojamos detalės prispaudimo įtaiso būkle;
- 21.4. ar gerai suteptos staklių judančios detalės.
22. Netvarkingus ir netinkamus įrankius pakeisti tvarkingais.
23. Patikrinti, ar nėra ant staklių stalo įrankių ir pašalinių daiktų.
24. Prieš paleidžiant pirmą kartą stakles, o vėliau - kasdien prieš darbo pradžią, atliekama išorinė staklių, elektros įrenginių ir įžeminimų apžiūra.
25. Ijungti stakles ir išbandyti elektros variklio bei kitų mechanizmų darbą tuščia eiga. Tiktai įsitikinus, kad visi staklių mechanizmai dirba normaliai, galima pradėti užsiėmimus.

Dirbant gręžimo staklėmis

26. Nuolat stebeti, ar veikia grąžtų valdymo mechanizmas.
27. Jei gręžiama detalė ant stalo sukasi kartu su grąžtu, nestabdyti jos ranka. Sustabdyti stakles, tik tada ištaisyti detalės padėti. Jeigu susilpnėja griebtuvo, grąžto ar detalės įtvirtinimas, būtina stabdyti stakles.
28. Gręžiant negalima žemai palenkti galvos prie gręžimo vienos. Grąžtą prie apdorojamų detalių pristumti iš lėto. Rankiniu būdu gręžiant mažas detales nereikia smarkiai rankomis spausti grąžto prie detalės.
29. Išimti grąžtą galima tik visiškai sustojus sūkliui (špindeliui).
30. Gręžiant gilias angas reikia periodiškai šalinti drožles. Tam naudoti specialius šepečius.
31. Prieš sustabdant stakles reikia atitraukti grąžtą nuo detalės.

Dirbant siauriapjūklėmis staklėmis

32. Šiomis staklėmis dirbti tik sausomis sąlygomis ir tik patalpų viduje.
33. Laikytis saugumo, darbo ir gamintojo priežiūros instrukcijų bei techninių duomenų, pateiktų kalibravimuose ir išmatavimuose.
34. Prieš pradedant dirbti, atidžiai perskaityti ekspluatavimo instrukciją ir susipažinti su įrenginiu. Įrenginys turi būti paruoštas pagal gamyklos gamintojos technines sąlygas. Būtina jį vizualiai apžiūrėti ir įsitikinti, ar nėra defektų.
35. Nelaikyti rankomis pjaunamų per daug smulkų medžiagos detalių, esančių geležtės apsaugos išorėje. Naudoti gnybtus arba spaustuvus, kad išlaikyti ruošinį.
36. Laikytis visų tiesiogiai ant įrenginio pritvirtintų saugos ir pavojų nurodymų! Prie įrenginio arba ant jo esančius saugos ir pavojų nurodymų nenuimti ir nesubraižyti. Jie visada turi būti gerai įskaitomi! Neįskaitomus saugos nurodymus pakeisti įskaitomais.
37. Naudoti geležtės apsaugą, kad išvengti traumos dėl geležtės lūžio.
38. Pjūklas automatiškai nepjauna medienos, stumti medieną prieš pjūklo geležtę rankų pagalba. Stumti medieną ypatingai lėtai prieš geležtę ir išvengti staigiu pjovimo judesių kreive.
39. Nekišti rankų į dirbančių staklių pavojingas darbo zonas, galimas sužeidimas.
40. Įrenginį eksplatuoti ti su originaliais gamintojo pateiktais priedais ir įrankiais.

Dirbant juostinėmis piovimo staklėmis

41. Patikrinti juostinio pjūklo techninę būklę.
  42. Patikrinti juostinio pjūklo įtempimą. Juosta tempiamą varžtų pagalba. Per daug įtempta juosta gali nutrūkti. Pjūklo darbas išbandomas tuščiaja eiga.
  43. Dedant medžiagą ant stalo, nekliudyti pjūklo juostos.
  44. Staklėms dirbat draudžiama:
    - 44.1. reguliuoti juostos įtempimą ir darbinės dalies aukštį;
    - 44.2. valyti žaliavų atliekas nuo pjūklo;
    - 44.3. dirbtis, kai nuimtos darbinių dalių apsaugos;
    - 44.4. dirbtis, jei korpuose jaučiamas noksilumas elektros srovė;
    - 44.5. sukaupti didelį žaliavos kiekį;
    - 44.6. stabdyti išjungto pjūklo juostą rankomis arba spaudžiant prie jos žaliavą;
    - 44.7. kišti rankas į juostos judėjimo zoną.
  45. Venkti pjauti pjūklu į save, venkti rankas laikyti pjūklo juostos judėjimo linijoje. Su pjūklu nedaryti staigūjų judesių.
  46. Nedarbinės pjūklo dalys, pavarų mechanizmai turi būti uždengti apsaugomis.
  47. Palikti be priežiūros veikiančias stakles draudžiama. Nutraukiant darbą, nors ir trumpam laikui, reikia sustabdyti stakles ir išjungti elektros variklį.
  48. Keisti pjūklą, tepti besisukančias staklių dalis, nuo staklių valyti drožles, veikiant staklėms draudžiama.
  49. Drožles nuo juostinio pjūklo galima valyti tik tada, kai staklės išjungtos, ir tokiais šepečiais, kurių rankenos pakankamo ilgio. Skudurais ir rankomis valyti įrenginį draudžiama.
- Dirbant piovimo ploteriu**
50. Patikrinti:
    - 50.1. ar tvarkingas žaliavos ritinio tvirtinimo įtaisas, įsitikinti ar ritinys gerai laikysis numatytoje vietoje, traukiant lengvai vynosis;
    - 50.2. ar tvarkingi, lygūs prispaudimo velenėliai, ar gerai prispaudžiama piovimui skirta žaliaava.
    51. Įstatyti įrenginio piovimo ritinėlį (peili), įsitikinti tvirtinimo patikimumu.
    52. Pasiruošti žaliavos ritinį. Jį įtvirtinti numatytoje vietoje.
    53. Žaliavos kraštas vadovaujantis įrenginio gamyklos gamintojos pateiktais eksplataciniais reikalavimais, pratraukiamas pro prispaudimo velenėlius.
    54. Ijungti arba išjungti įrenginį tik tam tikslui skirtais mygtukais.
    55. Įrenginį įjungti tik prieš tai įsitikinus, kad jis nesukels pavojaus aplinkiniams.

56. Ploteris valdomas kompiuterio pagalba. Pasirenkamas norimas režimas, paleidžiama numatyta programa. Kiekvienai konkrečiai medžiagai reikia parinkti parametrus ir juos būtinai užsirašyti. Parametrai parenkami atsižvelgiant į medžiagos rūši, storį, plotį ir kokybę.

57. Mokytojas turi užtikrinti, kad pjaustymo procesas vyktų pagal technologinius reikalavimus.

58. Įrenginio darbo metu:

- 58.1. nuolat sekti įrenginio darbą;
- 58.2. kontroliuoti produkcijos kokybę;
- 58.3. sekti juostos susukimą.

59. Avarinio stabdymo jungtukas skirtas sustabdyti įrenginio darbą atsiradus netikėtiems įrenginio gedimams, darbo proceso nesklandumams, kilus pavojui darbančiam ar aplinkiniams.

60. Draudžiama:

- 60.1. taisyti pjaunamos medžiagos padėti po to, kai ploterio pjovimo peilis pradėjo judėti (veikiant įrenginiui);
- 60.2. darbo metu rankomis liesti judančias, besiskančias, aštrias įrangos dalis;
- 60.3. laikyti rankas pjovimo peilio darbo zonoje.

61. Atliekant darbus saugoti rankas, stengtis neįsipjauti į aštrius medžiagos kraštus.

62. Visus įrangos remonto, valymo ir derinimo darbus galima atlikti tik išjungus ploterį iš elektros tinklo.

63. Keičiant susidėvėjusias, sulūžusias ar kitokius gedimus ir trūkumus turinčias dalis, vietoj jų naudoti tik nurodytas gamyklos gamintojos.

64. Ypatingai atsargiam reikia būti keičiant peilius – aštrios briaunos – sužeidimo pavojus.

65. Naudoti tik gamyklos gamintojos pateiktas ar nurodytas atsargines dalis, tepimo ar aušinimo medžiagas.

66. Draudžiama bet kaip perdaryti, modifikuoti įrenginį ar atskiras jo dalis, remontuoti įrenginį.

67. Remonto bei techninio aptarnavimo darbus atlikti gali tik specialiai apmokytais asmuo.

Dirbant obliavimo staklėmis

68. Prieš naudojantis, patikrinti geležtes, ar nėra įtrūkimų ar pažeidimų. Nedelsiant pakeisti įtrūkusias arba pažeistas geležtes.

69. Prieš pjaunant išimti iš ruošinio vinis ir nuvalyti jį. Vinys, smėlis ar kiti pašaliniai daiktai gali sugadinti geležtę.

70. Nenaudoti šio įrenginio grioveliams, įrantos arba

forminiams pjūviamams daryti. Neobliuoti labai lenktų medienos ruošinių, kurių neįmanoma tinkamai prispausti prie tiekimo stalo.

71. Įstatomi drožlių laužikliai turi sandariai prigulti prie peilių paviršiaus per visą jų ilgį, būti vienodos formos be išdilimų ir išmušimų.

72. Peilių ašmenys už drožlių laužėjų briaunos negali išlisti daugiau kaip 1,5 mm.

73. Reismusinio obliavimo staklėse turi veikti blokuotė, neleidžianti reguliuoti stalo aukščio mechanine pavara, kai sukas peilių velenas.

74. Išimant ir įdedant ašmenis, būti labai atsargiu, kad nejsipjauti. Jie labai aštrūs. Dėti tik vienodo dydžio ir svorio ašmenis, kitaip būgnas pradės virpēti arba vibrnuoti, dėl to obliavimas bus prastas ir galiausiai įrenginys suges.

75. Montuojant ašmenis tvirtai piveržti ašmenų montavimo varžtus. Įrenginio nejungti be dangčio, saugančio nuo skiedrų. Dedant dangtį, patikrinti, ar jis neprispaudžia grandinės.

76. Negalima palikti be priežiūros veikiančių reismusinių obliavimo staklių, pertraukų metu būtina jas išjungti. Negalima leisti staklėms dirbtis neapmokytiems asmenims.

Dirbant medžio tekinimo staklėmis

77. Statant ruošinį į tekinimo stakles, būtina žiūrėti, kad ruošinys turėtų sukinio formą ir būtų apytiksliai centriškai įstatomas, neturėtų didelio ašinio mušimo.

78. Tekinimo staklių griebtuve neturi būti išsikišusių dalių, galvučių, varžtų ir pan.

79. Tarp centrų įstatant sunkias arba suklijuotas detales, reikia naudoti tvirtas atramines plokštėles su smaigais ir aklinomis skylėmis, atitinkančiomis centro kampą.

80. Briaunuotos formos ruošinius būtina aptašyti ar apipjaustyti, suteikiant jiems cilindro formą.

81. Prieš įstatant vieną ruošinio galą į griebtuvą, o kitą įremiant centrū, būtina apžiūrėti, ar galai nenulūžę, neįskile.

82. Tekinimo peilių rankenos turi būti lygios, nenuskilusios ir gerai pritvirtintos.

83. Atramėlė tekinimo kaltui atremti turi būti patikimai pritvirtinta ne mažiau kaip dviem tvirtinimo varžtais. Atramėlės ašis turi sutapti su tekinamos detalės ašimi. Atstumas nuo atramėlės iki tekinamos detalės turi būti ne didesnis kaip 3-5 mm.

84. Detales apdirbtai be smūgių, kad jos neiššoktų.

85. Uždėti ir nuimti griebtuvą, įdėti detales ir perjunginėti greičius galima tik išjungus stakles.

Dirbant CNC staklėmis

86. Prieš įjungiant stakles reikia įsitikinti ar įjungiamas nepavojingas aplinkiniams.

87. Įjungti stakles ir išbandyti darbą tuščia eiga. Tikrinimo metu išgirdus neįprastus, pašalinius garsus, padidėjusią vibraciją ar kitus gedimus stakles išjungti.

88. Staklės susideda iš pagrindinio rėmo, išilgai jo

judančios konsolės, pavaros agregatų, apdirbimo agregatų, valdymo įrangos, ruošinio tvirtinimo įrangos.

89. Kompiuterinės programos bei valdymo įtaisų pagalba, nustatyti reikalaujamus technologinius parametrus, staklių darbo režimus.

90. Neperjungti greičių, dirbant įrengimui. Įrengimo automatinio veikimo metu neliesti programavimo mygtukų.

91. Drožles šalinti galima tik specialiais šepečiais, kabliais. Draudžiama šalinti drožles pučiant ar plikomis rankomis.

92. Prieš uždedant ruošinį ant staklių, nuvalyti nuo apdirbamų detalių ir centro stalo drožles ir atliekas, ypač nuo susiliečiančių bazinių ir tvirtinimo paviršių.

93. Apdorojamas detales įtvirtinti teisingai ir patikimai, kad nebūtų pažeidžiamas technologinis procesas.

94. Nekišti rankų į dirbančių staklių pavojingas darbo zonas.

Dirbant 3D spausdintuvu

95. Tvarkingai sudėti spausdinimui skirtą medžiagą.

96. Prieš įjungiant spausdintuvą, išsitikinti, kad nėra pašaliniai daiktų pavojingose įrenginio darbo zonose.

97. Nekeisti, nemodifikuoti spausdintuvo ar jo saugos įtaisų be gamintojo sutikimo.

98. Veikiančio spausdintuvo nepalikti be priežiūros.

99. Valdymo įtaisų ir kompiuterinės programos pagalba pasirinkti 3D spausdintuvo darbo režimus.

100. **🚫** Dirbant spausdintuvu draudžiama:

100.1. atidarinėti apsaugines dureles;

100.2. liesti spausdinamą medžiagą.

Dirbant lazerine pjaustykle

101. **🚫** Draudžiama prie įrenginio kaupti medžiagas ar atliekas.

102. **🚫** Draudžiama ant įrenginio dėti įrankius ar kitus pašaliniaus daiktus.

103. **❗** Dirbantysis privalo patikrinti:

103.1. valdymo įtaisų tvarkingumą;

103.2. įrenginio paleidimo prietaiso tvarkingumą;

103.3. įrenginio judančių dalių apsaugas;

103.4. ar uždarytas viršutinis dangtis.

104. Valdymo įtaisų ir kompiuterinės programos pagalba, nustatyti reikalaujamus technologinius parametrus, įrenginio darbo režimus. Lazerinis pjovimas atliekamas parinkus ir nustačius reikiamą programą.

105. Lazerinės sistemos įrenginys naudoja spindulį. Tiesioginiai ir/ar atispindėjė šio lazerio spinduliai yra pavojingi, ypač akims, todėl darbo metu būtina:

105.1. sekti, kad visos apsaugos būtų uždarytos;

105.2. veikiant įrenginiui nežiūrėti į spindulio fokusavimo linzes;

105.3. dirbtis su apsauginiais akiniais;

105.4. pastebėjus nesklandumus, gedimus, išjungti įrenginį.

106. Dirbant prie įrenginio nekišti rankų į patį įrenginį ar jo pavojingas zonas.

107. Išjungti lazerinį pjovimo įrenginį audros, griaustinio metu.

108. Jei įrenginyje neveikia lazeris arba koordinavimo sistemos veikla sutrinka, įrenginį išjungti ir vėl įjungti tik sutaisius gedimą.

109. Darbo metu neatidarinėti įrenginio apsauginių, korpuso dangčio.

110. Padėti pjaunamą medžiagą ant įrenginio stalo, išsitikinti jo stabilumu ir padėjimo patikimumu.

111. Darbo metu nuolat sekti įrenginio darbą.

112. Gaminius bei likusias atliekas nuimti kai lazerinio spindulių pluošto galvutę atsitraukia saugiu atstumu nuo įrenginio darbo stalo su išpjautomis detalėmis.

113. Reguliariai valyti įrenginio paviršius, darbo vietą, įrenginio detales.

114. Lėšiukus valyti ne rečiau nei kartą per savaitę, kaip valymo priemonę naudoti alkoholi. Lėšiukai yra lengvai pažeidžiami, todėl valant reikia elgtis atsargiai.

115. Draudžiama:

115.1. kišti rankas į lazerio spindulio veikimo zoną;

115.2. modifikuoti įrenginį, keisti ar perdirbti jo dalis, mechanizmus, valdymą;

115.3. dirbtis, jei nuimtos darbinių paviršių apsaugos;

115.4. palikti be priežiūros veikiantį įrenginį.

116. Avarinio stabdymo jungtukas skirtas sustabdyti įrenginio darbą atsiradus netikėtiems įrenginio gedimams, darbo proceso nesklandumams, kilus pavojui dirbančiam ar aplinkiniams.

Dirbant galandinimo staklėmis

117. Draudžiama žemai palenkinti galvos prie galandimo vietas.

118. Diskai turi būti su gamyklinės konstrukcijos apsaugomis.

119. Galandimo metu įrankį veikianti jėga negali būti nukreipta išilgai įrankio.

120. Dirbant diskais, reikia stebėti, kad galandamas įrankis neliestų disco įtvirtinimo

flanšų.

121. Galandant reikia saugotis, kad diskas nesuskiltų. Galandamą įrankį reikia artinti prie disko lėtai, tolygiai, be smūgių ir stipraus prispaudimo.

122. Galandamą įrankį stipriai laikyti rankose, kad neįstigtu tarp atramos ir disko.

123. Nudilus diskui, reikia pastūmėti atramą ir gerai įtvirtinti. Perstatyti atramą galima tik pilnai sustojus diskui. Tarpas tarp atramos ir disko neturi būti didesnis kaip 3 mm.

124. Neišsiurbtas metalo ir abrazyvines dulkes nuvalyti nuo staklių specialiu šepečiu.

125. Jeigu nelygūs diskai, juos reikia lyginti deimantiniu pieštuku ar abrazyviniu disku.

126. Neliesti judančių dalių ir abrazyvinio disko tol, kol jie pilnai nesustojo. Stabdyti diską ranka ar kitu pašaliniu daiktu draudžiama.

127. Įrankius su išgalastais ašmenimis perduot kitam asmeniui tik kotu į priekį.

128. Mechaninius įrankius reikia naudoti pagal reikalavimus, nurodytus įmonės gamintojos eksplloatavimo instrukcijoje. Įrankiai turi būti nuolat tikrinami ir remontuojami. Remontuoti ir reguliuoti galima tik juos išjungus ir sustabdžius.

129. Įrankius, vinis, smulkias detales pernešti reikia ir saugoti įrankių dėžėse, uždengiant išsikišusias aštiras dalis.

130. Dirbant su smūginiais įrankiais būtina užsidėti apsauginius akinius su nedūžtamais stiklais.

131. Rankiniai smūginiai įrankiai turi būti:

131.1. neapgadintais galais. Galvutė turi būti glotni;

131.2. nešerpetotomis ir neaštriomis šoninėmis briaunomis;

131.3. veržlių raktai turi atitikti veržlių matmenis. Draudžiama atsukinėti ir užsukinėti veržles didesnių matmenų raktu, tarp rako ir veržlės įdėjus metalines plokšteles, pailginti raktą prijungiant prie jo kitą raktą arba vamzdį, taip pat atsukant veržlės raktą mušti plaktuku;

131.4. dildės turi būti tvirtai įleistos į rankenas, suveržiamas metaliniais žiedais.

132. Pjaunant medžiagą rankiniu būdu, reikia ją padėti ant tvirtos atramos. Negalima jos pjauti, padėjus ant kelių ar ant atsitiktinių nepatikimų atramų. Baigiant pjauti, reikia saugotis, kad nupjauta medžiagos dalis neužkristų ant kojos.

133. Įkalant vinį, iš pradžių reikia dviem – trim lengvais smūgiais ją įtvirtinti, o po to, patraukus ranką, įkalti iki galo.

134. Tašant kirviu, reikia atsistoti, kad tašomoji detalė būtų tarp kojų. Kojų iš tašomojo paviršiaus reikia statyti kiek galima toliau nuo tašmosios dalies. Detalė turi stipriai laikytis ant padéklo. Tašyti atidžiai.

135. Tašant, pjaunant, gręžiant, kalant – medžiagą, detalę reikia patikimai įtvirtinti, kad ji nejudėtų ir negalėtų persiversti, kristi, slysti ir pan.

136. Apdorojant detales kaltu, peiliu, įrankį reikia nukreipti į priekį, o ne į save. Negalima apdorojamos detalės prilaikyti ranka kalto ašmenų slinkimo pusėje, taip pat drožti medžiagą jos neatrémus ar neįtvirtinus.

137. Naudoti tik tvarkingas žirkles, reples, peilius, nedaryti staigių judesių, nemosikuoti ir į kitus asmenis nelaikyti nukreipus įrankių aštrių dalių.

138. Kerpant žirklėmis, replėmis būti atsargiam, nesusižeisti pačiam ir nesužieisti kitų.

139. Laikyti, nešti žirklių, replių smaigalių nukreipus žemyn. Nenešti rankoje kartu su žirklėmis, replėmis kitų daiktų, dėžių, taros ir pan.

140. Peilius naudoti pagal paskirtį, dirbtai atidžiai, neskubant, derinti rankų judelius, pastoviai stebėti ašmenų aštrumą. Peilių ašmenys turi judėti nuo dirbančiojo.

141. Vengti pjauti peiliu jo ašmenis nukreipus į save, vengti rankas laikyti ašmenų judėjimo linijoje. Su peiliu nedaryti staigiu judesių.

142. Nešioti peilius galima tik tam reikalui skirtoje taroje ar futliaruose. Draudžiama peilių laikyti kišenėse, užsikišus už diržo ar batų aulo. Draudžiama peilių laikyti rankoje vaikščiojant darbo vietoje, nešant dėžes ar kitus daiktus.

143. Naudojant elektrinius kilnojamus įrankius, būtina patikrinti jų kabelių jungtukų stovę. Darbo metu kilnojamo elektrinio, akumulatorinio įrankio, prietaiso kabelis turi būti apsaugotas nuo atsitiktinio pažeidimo. Draudžiama traukti, perlenkti ir persuktį kabelį, statyti ant jo krovinių, taip pat leisti kirstis su trosais, kabeliais ir pan.

144. Staiga sustojus įrankiui (dingus elektros įtampai, užstrigus judamosioms dalims ir kita), jis turi būti atjungtas. Pernešant įrankius iš vienos darbo vietas į kitą, taip pat pertraukų metu arba po darbo jis turi būti išjungtas iš elektros tinklo, ištraukiant kištuką.

145. Draudžiama dirbtai elektriniu įrankiu, kurio periodinės apžiūros laikas pasibaigęs, taip pat atsiradus bent vienam iš šių gedimų:

145.1. pažeidus elektros kištukinį sujungimą, kabelį arba jo apsauginį vamzdelį;

145.2. pažeidus laikiklio dangtelį;

145.3. blogai veikiant įrankio jungikliui;

145.4. kibirkščiuojant kolektorius šepečiams, ant jo paviršiaus atsiradus apskritiminei liepsnai;

145.5. ištekėjus tepalui iš reduktorius arba ventiliacinių kanalų;

145.6. atsiradus degančios plastmasės kvapui arba dūmams;

145.7. neįprastai padidėjus triukšmui, vibracijai, bildesiui;

145.8. sulūžus arba atsiradus iškilimams korpusė, rankenoje, apsauginiame gaubte;

145.9. pažeidus įrankio darbinę dalį, jai užstrigus;

145.10. nutrūkus elektros grandinei tarp metalinių korpuso dalių ir maitinimo šakutės nulinio apsauginio laidų.

146. Per darbo pertraukas negalima palikti įrankių darbinėje padėtyje. Jie padedami taip, kad pjaunančioji dalis nesiremtų į darbastalį.

147. Tvarkyti, valyti, tepti, pernešti į kitą vietą elektrines mašinas - pjūklus, šlifavimo mašinas ir kt. galima tik jas išjungus iš elektros tinklo ir visiškai sustojus suktis jų dalims.

148. Įstatyti darbinę dalį į įrankio laikiklį ir išimti iš jo, taip pat reguliuoti įrankį reikia tiktais atjungus jį nuo elektros tinklo ir visiškai sustabdžius.

149. Naudoti tik įmonės gamintojos nurodytas keičiamas darbines dalis. Negalima naudoti darbinių dalių nuo kitų kilnojamų elektrinių įrankių ar prietaisų.

150. Dirbantiems su elektriniais, akumulatoriniais įrankiais ir prietaisais, draudžiama ardyti ir remontuoti juos patiemis. Rankomis šalinti drožles arba pjuvenas įrankiui dirbant draudžiama. Drožles reikia šalinti visiškai sustojus įrankio besisukančioms dalims.

151. Prieš ijjungiant įrankį, įsitikinti, kad tai nekelia pavojaus aplinkiniams.

152. Mokytojui draudžiama:

152.1. dirbant su kilnojamais elektriniais, akumulatoriniais įrankiais rankose laikyti jų laidus ir kabelius;

152.2. naudotis raktais, kurie neatitinka varžtų ir veržlių dydžius, su išsidėvėjusiais kraštais, dėti tarpiklius, mušti plaktuku per raktą, pailginti vieną raktą kitu ar vamzdžiu;

152.3. palikti juos be priežiūros įjungtus į elektros tinklą;

152.4. dirbtai arti judamujų mechanizmų, taip pat arti neizoliuotų elektros laidų ir kitokių srovės laidininkų.

153. Gręžiant gręžtuvu daiktus, kuriuos reikia gręžti, būtina patikimai pritvirtinti. Draudžiama rankomis liesti besisukančią grąžtą.

154. Gręžiant gręžtuvu ir prispaudimui naudojant svirtį, reikia stebėti, kad svirties galas nenuslystų nuo paviršiaus, į kurį jis remiasi. Darbe naudojamos svirtys turi būti inventorinės ir turi būti laikomos instrumentinėje.

155. Dirbtai su įrankiu, neapsaugotu nuo lašų ir purslų poveikio, neturintiems skiriamų ženklų (lašas arba du lašai trikampyje) lyjant arba sningant, taip pat atvirose aikštélėse draudžiama. Tokiu įrankiu ne patalpose galima dirbtai tiktais esant sausam orui, o lyjant arba sningant – po stogine ant sausos žemės arba klojimo.

156. Draudžiama gręžti gilias angas detalėse iš karto, neišimant grąžto ir neišvalius drožlių ir dulkių iš angos, tikrinti angas pirštais, išėmus grąžtą, gręžiant, žemai palenkinti galvą prie gręžimo vietas.

157. Naudojant kampinį šlifuoklį, jo laidai ar kabelis pagal galimybę turi būti pakabinami. Draudžiama traukti, perlenkti ir persuktis kabelį, statyti ant jo krovinių.

158. Prieš montuojant – išmontuojant diską, įsitikinti, kad prietaisas išjungtas bei atjungtas nuo maitinimo tinklo.

159. Įstatyti vidinį flanšą ant veleno. Pritaisytį diską virš vidinio flanšo ir užveržti flanšo veržlę ant veleno. Spausti veleno blokavimo mygtuką, kad išvengti veleno sukimosi, tada raktu užveržti flanšo veržlę. Veleno blokavimo mygtuką galima spausti tik tada, kai velenas nejudą.

160. Naudoti kampinio šlifuoklio apsauginį gaubtą, šoninę prietaiso rankeną.

161. Naudoti diskus, kurių maksimalus greitis be apkrovos atitinka greitį be apkrovos, nurodytą prietaiso parametru lentelėje.

162. Nepažeisti veleno, flanšo, veržlės. Šių dalių pažeidimas gali sukelti diskų pažeidimus.

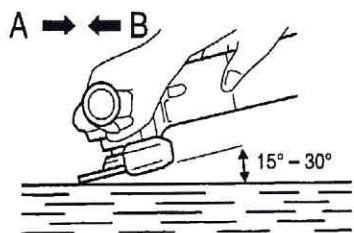
163. Jeigu viršijamas leidžiamas prietaiso apkrovimas, prietaisas automatiškai išjungiamas, kad apsaugotų variklį bei šlifavimo diską. Kai apkrova sumažėja vėl iki leistinos

ribos, prietaisas automatiškai įsijungia.

164. Tvirtai abiem rankom laikyti prietaisą. Įjungus prietaisą palaukti, kol jis pasieks maksimalų apsukų skaičių. Stebėti, ar prietaisas nevibruoja, ar eiga sklandi, kad įsitikinti, kad diskas yra gerai sumontuotas ir subalansuotas.

165. Tada galima pridėti šlifavimo diską arba taurelę prie apdirbamoho objekto. Stengtis laikyti prietaiso šlifavimo disko arba taurelės apatinį kraštą 15° - 30° kampu į apdirbamą objekto paviršių.

166. Pradedant dirbtį nauju disku, nešlifuoti B kryptimi. Jis įpjaus apdirbamą paviršių. Kai tik šlifuojantis kraštas nuo vartojimo apglunda, šlifuoti galima abiem kryptimis.

167. Šlifavimui naudoti tik pritaikytą diską paviršių.

168. Nespausti prietaiso. Prietaiso svoris užtikrina reikalingą spaudimą į apdirbamą paviršių. Forsuotai elgiantis ir per stipriai spaudžiant prietaisą, galima sulaužyti diską ir taip sužeisti dirbantįjį.

169. Laikyti prietaisą taip, kad kibirkštys lėktų tollyn nuo darbančiojo, kitų asmenų ar degių medžiagų.

170. Jeigu apdirbamas paviršius yra drėgnas, užterštas elektrai laidžiomis dulkėmis, reikia naudoti apsauginį laikiklį.

171. Kampinį šlifuoklį naudoti tik pagal paskirtį.

172. Dirbant diskiniu pjūklu, nedarbinės pjovimo įrankio dalys turi būti uždengtos apsaugomis.

173. Pjovimo įrankis turi būti tvarkingas ir neturėti didesnio nei nurodytas įrenginio pase, mušimo.

174. Būtina sustabdyti įrankį, jeigu atsilaisvino ruošinio tvirtinimas, pjūklas ar išlūžo jo dantis.

175. Pjūklą prie ruošinio privesti lėtai, be smūgių.

176. Jeigu pjaunami ilgi ruošiniai, būtina naudoti atramas.

177. Draudžiama:

177.1. valyti drožles nuo besisukančio pjūklo ar arti jo;

177.2. pjauti, jeigu atšipę pjūklo dantys;

177.3. pjauti, jeigu yra išlūžusių pjūkle dantų;

177.4. sukantis pjūklui atlikti valymo – derinimo, ruošinio tvirtinimo darbus;

177.5. stabdyti diską spaudžiant jo šoną;

177.6. prispausti ruošinį prie nesisukančio disk'o.

178. Būtina sustabdyti įrankį, jeigu atsilaisvino ruošinio tvirtinimas, pjūklas ar išlūžo jo dantis.

179. Dirbant siauriapjūklu, nenaudoti pažeistų arba susidėvėjusių pjūklių. Prieš pradedant dirbtį, apžiūrėti pjūklą ir patikrinti, ar jo dantys nėra pažeisti.

180. Patikrinti, ar apdirbama detalė užfiksuota tinkamai.
181. Prieš pradedant dirbtį, patikrinti, ar tvirtai užveržti pjūklo laikiklio sraigtais.
182. Nejungti siaurapjūklio, jeigu pjūklas liečiasi su apdirbama detale arba kita is daiktais.

! Prieš ijjungiant įrankį į tinklą, patikrinti, ar jis nėra nustatytas į fiksuoto ijjungimo režimą (paspausti ir atleisti paleidimo klavišą). Nesilaikant šios taisyklės, kyla atsitiktinio įrankio ijjungimo ir susižalojimo pavojus.

184. Pjaunant lanku, patartina sumažinti greitį, taip pat sumažinti arba visai išjungti svyruoklės funkciją. Įrankį spausti silpniau.
185. Dirbant stebėti, kad vėdinimo angos ant įrankio korpuso visuomet būtų atidarytos.
186. Jei įrankyje numatyta dulkių ištraukimo ir surinkimo priemonė, tai ją prijungti ir tinkamai naudoti.
187. Neguldyti ijjungto siaurapjūklio ant grindų ar kitų paviršių. Palaukti, kol įrankis visiškai sustos. Draudžiama pjūklą stabdyti rankomis.

! Sureguliuoti frezavimo įrenginius.

188. Frezavimo mechanizmas turi būti lygiagretus apdorojamam paviršiui.

189. Išitikinus, kad niekam nesukels pavojaus, vadovaujantis eksplataciniais reikalavimais, ijjungti frezavimo įrenginį ir pradėti dirbtį.

190. Ijjungti įrenginį palengva svirties pagalba nuleidžiant frezavimo įrankį (mechanizmą).

191. Dirbant frezavimo įrenginiai, jų laidai ar kabelis pagal galimybę turi būti pakabinti. Draudžiama traukti, perlenkti ir persuktį kabelį, statyti ant jo krovinių.

192. Baigus darbą svirties pagalba pakelti frezavimo įrankį (mechanizmą) ir atjungti įrenginį.

! Dirbant su elektriniu obliumi, turi būti vykdomi šie reikalavimai:

- 194.1. apdirbamas paviršius turi būti švarus, be vinių;
- 194.2. oblius turi judėti tiesiai, be nukrypimų;
- 194.3. neleisti, kad peiliai užsikištų skiedromis, periodiškai juos valyti.

195. Kilnojamujų elektrifikuotų įrankių ir mechanizmų įžeminimas turi būti vykdomas atsižvelgiant į gamintojo pateiktus naudojimo dokumentus ir įrankių bei mechanizmų klasę.

196. 0 ir 0I klasės rankines mašinas ir įrankius naudoti nerekomenduojama. Su 0 ir 0I elektros izoliacijos klasės rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais pavojingose ir labai pavojingose patalpose bei lauke dirbtį draudžiama.

! Prieš naudojantį baterijos krovikliu perskaityti visas instrukcijas ir susipažinti su perspėjamaisiais ženklais, esančiais ant baterijos kroviklio, baterijos ir įrenginio, i kurį dedama baterija.

198. Jeigu naudojamasi nerekomenduojamu priedu arba tokiu priedu, kurį parduoda ne

baterijų kroviklių gamintojas, gali kilti gaisro, elektros smūgio arba susižeidimo grėsmė.

199. Krovikliu nesinaudoti, jeigu pažeistas laidas arba kištukas – juos nedelsiant pakeisti.

200. Krovikliu nesinaudoti, jeigu jis buvo sutrenktas, numestas arba kitaip pažeistas. Jeigu taip nutiktų, parodyti kroviklį kvalifikuotam specialistui.

201. Neardyt kroviklio ar baterijos kasetės. Atlirkti jų techninę apžiūrą arba taisyti gali tik kvalifikuotas specialistas. Dėl netinkamai surinkto kroviklio gali kilti elektros smūgio arba gaisro grėsmė.

202. Kad elektros smūgio pavoju būtų kuo mažesnis, prieš atliekant kroviklio techninę priežiūrą arba prieš valant jį, ištraukti laido kištuką iš lizdo. Išjungus prietaiso valdymą pavoju nesumažės.

203. Baterijos negalima krauti, jeigu temperatūra žemesnė negu 10° C arba aukštesnė negu 40° C.

204. Nesinaudoti įtampą didinančiu transformatoriumi, variklio generatoriumi arba nuolatinės srovės kištukiniu lizdu.

205. Žiūrėti, kad jokie daiktai neuždengtų ir neužkimštų kroviklio ventiliacinių angų.

206. Kai baterijos kasete nesinaudojama, baterijos terminalus visada laikyti uždengtus baterijos dangteliu.

207. Pasirūpinti, kad baterijos kasetėje nesusidarytų trumpasis jungimas:

207.1. žiūrėti, kad išvadų neliestų laidžiosios medžiagos;

207.2. baterijos kasetes nelaikyti dėžėje kartu su kitais daiktais, pavyzdžiui, vinimis, monetomis ir kt.

207.3. kroviklį saugoti nuo vandens ir lietaus.

208. Įrenginį ir baterijos kasetę laikyti tik ten, kur temperatūra nesiekia 50° C.

209. Baterijos negalima krauti, jeigu ji yra dėžėje arba kokio kito daikto viduje. Krovimo metu bateriją reikia laikyti gerai vėdinamoje vietoje.

210. Prieš įdedant arba išimant baterijos kasetę visada išjungti prietaisą.

211. Norint išimti baterijos kasetę, paspausti mygtukus iš abiejų kasetės pusių ir ją ištraukti.

212. Dedant baterijos kasetę jos liežuvėlių sulygiuoti su korpuso grioveliu ir įstumti kasetę į vietą. Kišti tol, kol pasigirs spragtelėjimas ir kasetė užsifiksuos vietoje. Jeigu kasetė nebus užfiksuota, ji gali netiketai iškristi iš prietaiso ir sužeisti jus arba kitus šalia esančius žmones.

213. Kišant baterijos kasetę nevartoti jėgos. Jeigu kasetė sunkiai lenda, tai reiškia, kad ji netinkamai kišama.

214. Baterijos kroviklį įjungti į tinkamą kintamosios srovės elektros šaltinį. Užsidegs žalios spalvos krovimosi lemputė.

215. Baterijos kasetę kišti taip, kad jos pluso ir minuso išvadai sutaptų su atitinkamomis žymomis ant baterijos kroviklio. Kasetę iki galos įkišti į jungtį, kad ji visiškai priglustum prie kroviklio jungties pagrindo.

216. Kai baterijos kasetę bus įkišta, krovimo lemputės spalva pasidarys nebe žalia, o raudona – baterija bus pradėta krauti. Krovimo metu lemputė degs nemirkčiodama.

217. Baigus krauti, kroviklį atjungti nuo elektros šaltinio.

218. Atliekant litavimo darbus darbastalis turi būti standus ir tvirtas. Darbastalo paviršius turi būti padengtas lygiu, lengvai plaunamu plastiku, horizontalus, be įdubimų ir atplaišų.

219. Bet koks naudojamas įrankis darbo vietoje turi būti padėtas taip, kad jis nenuriedėtų ar nenukristų.

220. Apžiūrėti ir patikrinti, ar rankiniai įrankiai tvarkingi: žnyplių, atsuktuvų ir plokščiareplių rankenos turi būti iš dielektrinės medžiagos, darbinė atsuktuvo dalis turi būti teisingai išgalastą.

221. Įsitikinti, kad lituoklio įtampa atitinka tinklo įtampą.

222. Lituoklis turi turėti specialų laikiklį, kuris turi stovėti ventiliacijos veikimo zonoje.

223. Draudžiama kratyti lydmetalį nuo lituoklio.

224. Elektronikos komponentų valymui naudoti tik techninę ar denatūruotą spiritą. Valymo darbus atliskti tik specialiai tam skirtoje vietoje, kur yra įrengta ištraukiamoji ventiliacija. Valymui panaudoti skudurai, servetėlės turi būti sudėti į tam skirtą metalinę tarą su dangčiu.

225. Jei reikalinga, lituojamą vietą reikia nuvalyti specialiu šepeteliu. Draudžiama dulkes nupūsti burna.

226. Indą su rūgštimis arba kanifolija darbo vietoje galima laikyti tik ant specialaus padéklo. Bet kokios koncentracijos rūgštis leidžiama laikyti uždaruose induose.

227. Litavimo vietas valyti rūgštimis galima specialiu teptuku. Rūgšties sluoksnis turi būti užteptas plonai, kad nesitaškytų susilietus su karštu lituokliu.

228. Lydymui skirtas metalas turi būti sausas.

229. Darbo metu nepalenkti galvos arti lituoklio ar įrenginio, nes dirbantysis gali būti aptašytas karštais purslais.

230. Pertraukų metu lituoklį reikia išjungti ir padėti ant temperatūrai atsparaus stovelio. Karštą lituoklį galima dėti tik ant specialaus dėklo. Nelaikyti arti lituoklio lengvai užsidegančių medžiagų. Nepalikti be priežiūros įjungti lituoklio.

231. Darbo metu lituokliui sugedus arba dirbančiajam su juo pajutus nors silpną srovės poveikį, reikia nedelsiant nutraukti darbą ir sugedusį įrankį priduoti patikrinimui ar remontui.

232. Lituojant būtina užsidėti apsauginius akinius ar skydelį.

233. Dirbant lituokliu draudžiama:

233.1. vykdyti bet kokius kitus remonto darbus;

233.2. perkaitintą lituoklį aušinti vandeniu;

233.3. lituoti įjungti į elektros tinklą įrenginio dalis;

233.4. rankomis tikrinti, ar lituoklis įkaitęs;

233.5. kratyti lituoklį, norint pašalinti lydmetalo perteklių nuo atgalio. Tam tikslui reikia naudoti specialias servetėles.

234. Laikyti įrankius ir jų pagalbinius įrenginius reikia sausose patalpose su specialiai įrengtais stelažais, lentynomis, dėžėmis, užtikrinančiais jų saugumą. Be to turi būti vykdomi įrankių pase nurodytų saugojimo sąlygų reikalavimai.

235. Naudojant elektrinius prietaisus, įrankius, jų laidai ir kabeliai pagal galimybę turi būti pakabinami. Negalima leisti laidams ir kabeliams betarpiskai liestis prie karštų metalinių, drėgnų ir tepaluotų paviršių.

236. Staklių, įrenginių valymą, reguliavimą atlikti, tik išjungus elektros variklį ir pilnai sustojus besisukančioms dalims. Staklių reguliavimą turi atlikti tik atsakingas asmuo. Turi būti imtasi priemonių, kad šie įrenginiai savaime neįsijungtų ar kiti dirbantys (mokiniai) negalėtų to padaryti.

237. Vadovaujantis eksploataciniais reikalavimais bei numatytais terminais, atlikti naudojamų įrenginių techninės apžiūros ir aptarnavimo darbus. Prieš pradedant techninį aptarnavimą, įrenginiai turi būti išjungti.

238. Draudžiama:

238.1. dirbtį elektriniu įrankiu užlipus ant pristatomų kopėcių;

238.2. reguliuoti mechaninį įrenginį jam dirbant;

238.3. laikyti rankose atkertamas detales;

238.4. dirbtį gręžimo staklėmis su pirštinėmis arba aptvarstytomis rankomis;

238.5. gręžiant leisti susidaryti ilgai drožlei, nes ji, sukdamasi dideliu greičiu, gali sužeisti veidą arba rankas;

238.6. burna nupūsti dulkes;

238.7. liesti neizoliuotus laidus replėmis ir kitais metaliniais įrankiais;

238.8. taisyti jungiklius, saugiklius, perjunginėti variklius, statyti saugiklius, nuiminėti nuo elektros įrenginių apsauginius aptvėrimus ir ižeminimus, prijungti prie kištuko daugiau kaip vieną kilnojamajį laidą, taip pat prijunginėti neizoliuotus laidą galus prie jungiklių arba skirstymo lentų;

238.9. nuiminėti nuo staklių apsauginius aptvėrimus, remontuoti ir valyti veikiančius įrenginius, stakles, perjunginėti ar perkelti pavaros diržus, rankomis stabdyti besisukančias darbo dalis, ranka valyti drožles, rankomis liesti apdorojamą detalę ir grąžtą, aušinti besisukantį grąžtą vandenye suvilgytu skuduru. Apdorojamą detalę, reikia tvirtinti prieš paleidžiant stakles;

238.10. dirbtį prie mašinų ir mechanizmų, jei velenai, diržai, krumpliaračiai, grandinės, sliekinės pavaros ir kitos atidengtos judančios dalys yra neaptvertos.

239. Pastebėjus elektros instaliacijos pažeidimus, išgirdus neįprastus, pašalinius garsus, padidejusią vibraciją ar kitus gedimus įrenginį išjungti ir kreiptis į tiesioginį vadovą.

240. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebeti praėjimų saugumą, susidariusias atliekas nuolat pašalinti iš tam skirtą vietą.

241. Šiukšles, atliekas krauti iš specialiai tam skirtą vietą (tarą), nepalikti jų praėjimuose, kampuose ir neapšviestose vietose.

242. Draudžiama šiukšles šiukšlinėse ir polietileniniuose maišuose spausti rankomis, kojomis ar kita kūno dalimi, nes yra pavojus susižeisti aštoriais, smailiais šiukšlių maišuose esančiais daiktais. Draudžiama šiukšlių maišus nešti glėbyje ar ant pečių.

243. Mokytojas, nukentėjės dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą arba iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, darbdaviui atstovaujančiam asmeniui, Progimnazijos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.

INSTRUKCIJĄ PARENGĖ

UAB „SDG“, kodas 135899565